

Ezen lapok hétfőt kivéve naponta jelennek meg. Előfizetési ár félre Pozsonyban és Pesten helyben boríték nélkül 7 ft., postán borítékban hetenként kétszer külvárosban 8 ft. 24 kr., hatszor külvárosban 9 ft. 12 kr. p. p. A hirdetések minden negyven hasábozott apróbetűs soráért vagy ennek helyéért 5 p. kr., a kettős sorért pedig 10 p. kr. fizetnek.

Szerda

750.

Február 2. 1848.

Előfizetheti Pozsonyban a kiadó-hivatalban, ventur-utcai Zierer-házban 114. szám alatt földszint, és Pesten hatvani-utczai Horváth-házban 583. szám alatt földszint és minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári királyi főpostahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Névmagyarítás. Mégis kell devalválunk. Országgyűlés. XLVII. ker. utas. jan. 21. (Tárgy: kir. városok rendezése). XXVII. orsz. elegyesülés ugyanakkor. (Tárgy: legújabb k. k. leirat felolv.) Törvényjavaslat a katonai élelm. és szállásolás tárgyában. Külföld. Poroszország. Olaszország. Dania. Oroszország. Törökország. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó cs. ap. kir. felsége Hermann János Baranyamegyei főv. vezetéknévénél Uray-ra változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

Mégis kell devalválunk! T. i. a P. Hirlapot, mely ugyancsak nevétségesen félreértett bennünket, mikor aggodásunk okát fürkészte 1020ik számában, és felkerekedve még nevétségesebben elbizta magát, mint eddig, és pedig azért, mert tana letéteztett!

Mi, ha a magasztalt válaszfelirat valóban oly classicus iromány volt volna is, millyent a P. Hirlap hibás és praefidens nézete szerint a magyar törvényhozás még nem állított elő soha, még sem aggodtunk volna az iromány letétele felett classicitása miatt, hanem aggodnánk a letétel rögtönzése miatt, nehogy az illy praxis, merő usosokból álló országgyűlésünkön új zavart okozzon, mikor az egyik szélsőségtől, mely szerint az ország idejének temérdek kárára előbb 15 ízenet is váltatott olykor, most a másik szélsőségre hallatlan ugrás történik, mely szerint mindjárt az első nem igenlő válaszfelíratra a tárgy végképen letéteztessék.

E felett lehet aggodni jure merito, és ha megdöbbenő, meglepő határról szó lehet, csak innen volna az aggodásható.

Innen kitészik, mi szigorú lelkesemmel csinálják a törtévényt a hirlapítók, mikor amugy sans façon, mitsém törtévényt azzal, hogy az országgyűlési tudósítások az egész hazában á-tól z-ig elterjesztvék, állítják: hogy a válaszfelírat ellenzői a letételre nem számoltak, és hogy ennek következtében most minden a megdöbbenést árulja el.

Ez teljességgel nem áll, mert a főrendi viták kezdeténél mindjárt, és pedig a conservatívek részéről pendített meg legelőször a letételi eszme, minthogy, ha jól emléksünk, már a második vagy harmadik szónok volt az (és aztán többen), ki kijelentette, hogy inkább semmi válaszfelírat ne menjen fel, mint mellyet a rendek terveztek. Ha tehát csakugyan bekövetkezett a letétel, a conservatívek meg nem döbbenhettek.

Nem tudom tehát, mire büszke oly annyira a P. Hirlap, mikor tanubizonyoságot tehet a letétel mellett? s miért fogja ránk, hogy mi ígéretekkel (?) paralizálni akarjuk a letétel hatását? — ezek mind értelem nélküli üres szavak, mellyekkel az a közvélemény pártolása fölött kétségbe esett és öngyilkolást magán elkövetett válaszfelírat képzelt életbe soha vissza nem varázsolható.

Furesza még azzal is dicsekedni, mikép nem kell hinni, hogy a válaszfelírat fel nem ment azért, mert letéteztett.

Ez azon bizonyos meglepedésre céloz, mellyel mondván volt, hogy akár felmegy a válaszfelírat, akár nem: az elmondottakat még Isteneik sem tehetik nem mondottakká! — Igaz: dictum, dictum — sed dictum non est factum. Azonban a dictumban ma már alig fekszik országos vagy parlamentarizmus; sőt inkább csak újabb folytatása gyakran a sok dictum országgyűlésünkön azon régi bajának, miszerint sokszor dicsekedésnek csak abban leli, hogy valamit mondhat, nem abban, hogy valamit tegeyen. És ebben ki láthat érdemet a P. Hirlapon kívül? Mi áldás áradhat belőle a honra (melly törvények után epedve szomjazik) ha hónapokig sikertelenül elpazarlott szavaknak a Pesti Hirlap emberei örülnek; ha keresztül nem vihető irományok classicitásának magasztalására ezek theroriájukat felhasználják, és azután a dicsekedést abban találhatni vélik, hogy azok — a d a c t a t é t e t t e k ! ! Ezen, az igaz, valami halálszagot lehet érzeni, és e tekintetben tán akarat ellen hozta fel a P. Hirlap a castrum doloris-t; mert midőn a közvélemény valamit oly annyira nem karol fel, hogy az indítványozók magok mindjárt eltemetik: akkor természetesen csak az életre nem való megholt lehető legpompásabb felpiperezésben találhatnak még valamikor gyönyörűséget.

Ha tehát, mint jól mondja a P. Hirlap, engesztelő tények kellenek, akkor nem a conservatív párt, hanem mások — kiktől el is várjuk — láthatnák ebben teendőjüket. A conservatívek minden felháborodás nélkül jártak el — az ellenzék ellenben szörnyen haragszik és dul ful, következőleg az engesztelő t é n y e k s o r a ő r a j t a v a n .

Szintolly nevétséges a P. Hirlap rögeszméje: mindent az ő hasonlóképen eltemetett parlamentarizmus tanával kötni egybe, mit ezuttal is tesz, midőn a fenérített képzelt diadal alkalmával, mert senki más nem teszi, egy kis csit magának tömjénez, mondván, hogy ő azt, mi a válaszfelíratban volt, tamította már két év előtt, mi akkor ugyan senkinek nem kellett, és mit akkor azért le is kelle tenni; de most lelki öröme azon tan alapeszméjéből indult a ki

rendek táblája mégis, és irományt szerkesztett, mely megint nem kellett senkinek, tehát szintén letéteztett, — ergo világos hódítványokat lát ezen vég nélküli letételekben, és ezeknek rendkívüli örövend! Már most tehát tudjuk, a válaszfelírat mely politikájá hommát merített. Nem egyéb az, mint a centralizáló P. Hirlap 3 éves vajadásainak — a világra halva jött — szülője!

Schlechtes Spiel, was die Kinder nicht freut! Mi nem irigyeljük a P. Hirlapnak ezen merő letételekből származó örömet, hanem csudáljuk azon bátorságot, mely szerint olvasóival elhitetheti véli: hogy ilyen szüntelen letételek által mindig csak nyer. Ha ez áll, akkor mi következnek ebből? nem más mint az: hogy tanítsunk, indítványozunk, indítványunk minél tarkábbakat, ábrándosabbakat, sületlenebbeket, veszélyesebbeket; mert minél tarkább, merészebb, ildomtalanabb vagy képtelenebb lesz valami — annál bizonyosabb és nagyobb lesz a diadal és dicőség is, mert annál bizonyosabb, hogy a közvélemény nem fogja pártolni, következőképen az ilyen annál bizonyosabban le fog tétetni! Már pedig a P. Hirlap szerint nem az dicő, mit az élők hön felkarolnak, hanem az, a mi mint haszontalan senkinek nem kell, és azért — letéteztetik, azaz ad acta félre rakatik! — Ha már a Pesti Hirlap annyira gyönyörködik a letételekben, tehát terjessze azt ki magára is. A Pesti Hirlapnak van néhány hiedelme, mi őt gyakran bajba viszi. Ilyen az, hogy a válaszfelíratba az ő tana tétetett le, hogy neki tana van, hogy a parlamenti kormány az ő tana. Ezen hiedelmek a Pesti Hirlapnak képezik az ő egyetlen tanát — de ez is hamis tana. A válaszfelírat szerkesztője vagy szerkesztője (sub judice lis est) nem tanult semmit — a mostani Pesti Hirlaptól: a parlamenti kormány nem a Pesti Hirlap tana, mert az nem is tan. A Pesti Hirlap mint a német mondja, „hat etwas davon lauten gehört.“ s azt ide hozzánk is be szeretné hozni. De ennek akarása a fenálló körülmények között nem tan, hanem meredek ellentéte minden tannak, és hogy épen oly rövid szóval éljünk mint a Hirlap, tehát azt mondhatjuk, hogy — bak.

Ki hitte volna f. é. januar 18ka előtt, hogy még az irományok így hangzó halálos átka — ad acta! — psalmistákra, apologistákra akadand! E pillanatban ismét nagyobb költő a Pesti Hirlap, mint politikus, hisz egyszer Schiller is azt mondta: — Auch die Todten sollen leben!

Országgyűlés.

XLVII. kerületi ülés február 16n d. e. 11 ór., vége d. u. 1 órakor. (Elnökök: gr. Andrássy Em. és Bory Pál, Torna és Hontmegyék követei; jegyző: Szentkirályi Móricz; tárgy: sz. k. városok elrendezése).

Gr. Andrássy E. elnök: A 21ik §. feletti tegnap felszabadult tanácskozás folytatását megnyitja.

Bónis S. Szabolcs köv.: Ha a megyei követek aggodalmát a 21ik §. b) pontjára nézve a városi követei kívánságával összeegyezteti, némelly expedienst vél feltalálni. A városok kívánsága az, hogy a helyhatósági bíróság azon nemesekre is kiterjesztessék, kik a városban laknak ugyan, de birtokuk a megyében fekszik; ellenben a megyei követei aggodalma az, hogy miután az állandó lakás fogalma igen tág, e szerint a városi hatóság olyanokra is kiterjedne, a kik a városban tartanak ugyan szállást, de a városhoz nem tartoznak s nem telepedett lakosok. Ennélfogva a két véleményt úgy látja megegyeztethetőnek, ha a b) pont meghagyatik, és miután az állandó lakos és telepedett polgár közt nagy a különbség, mert az első polgári jogokkal még nem bír, pedig a városok is csak ilyenekre akarják kiterjeszteni a hatóságot, — a b) pont után ezt tenné: „azon nemesek, kik a városban telepedtek, minden keresetre a városi hatóság alá tartoznak.“ (Több oldalról: Elfogadjuk!)

Olgyay T. Pozsony köv.: Ha a szabolcsi indítvány elfogadjatik, az oly nemes, ki a városban lakik, de nem telepedett s a megyében birtoka nincs, a városi jurisdictio alá tartoznék. (Több hang: Ugy van!) A territorialis hatóságnak illy egyoldalú eldöntését bajosnak és sok érdekebe ütközőnek találja; a büntető és rendőri tekintetből szükségét átlátta, mert nélküle az igazság gyors kiszolgáltatása nem is képzelhető; de magánjogi tekintetben nem látja okát, miért kelljen a jurisdictiót megváltoztatni, különben azon anomalia áll elő, hogy a megyei nemes a városi bíróság elibe tartozik, joga a megyében is fennmaradna.

Simon J. Soprony köv.: Aggodalmat lát abban, ha a nemesek a városi bíróságnak vettenek alá. A b) pontot kihagyatni kívánja. A városi bíróság alá vetett nemeseknek nem volna érdeke a megyei bírák választásában.

Szentkirályi M. jegyző: Az előtte szólónak ellenvetésére azt jegyzi meg, hogy a megyei jogot a nemes a megyében gyakorol, azt a születés adja, mellyet pedig a városban gyakorol, az a qualificatióktól függ. A megyei nemes a megyéhez nem tartozik s mégis belefoly a bírák választásába, hogy ebben anomalia van, elismeri, de ezen segíteni nem könnyű. Ha az 1839ki országgyűlés nem akart volna hitel-törvényeket hozni míg az ősiség el nem töröltetik, a váltó s executionalis törvények nem hoztak volna. De ezekre szükség volt, s meghagyatott azon anomalia, mely a váltó

s a végrehajtási törvényekből következett, hogy azt az élet s a törvényhozás idővel kiegyenlítse.

Paczolay J. Hont köv.: Tegnap előadását Szabolcs és Pest követeinek nyilatkozatai által megingatva nem látván továbbá is ahoz ragaszkodik, a mit Pozsony követe előadott, hogy a nemesek a városi hatóság alá kivétesse, vagy ha oda csatoltatnak, többé a megyékben semmi befolyásuk ne legyen. Okai következők: Midőn a t. r. a városi rendezést elhatározzák, ez által azt akarták elérni, hogy a városok független önálló hatóságok legyenek, nem pedig, hogy a helyhatósági bíróság egyoldalul (zaj.) Amde a városi hatóságok függetlenek lesznek akkor is, ha a városi nemesek aljók nem vettenek. És ha anomáliának fén kell maradni, mint Pest követe érinté, ugy ezt nem a megyei életben kell letenni, mely az alkotmány-nak bázisa, de a városban. Ha a birtoktalan nemesek a városi hatóságnak alá vettenek s befolyásuk a megyékbe még is fennmarad, így kétszeres befolyás adatik nekik. Pest követe azt mondá erre, hogy a megyei befolyást a kiváltság adja; miből áll ez? Hogy a nemes önválasztotta bírája alá tartozék; a mit pedig Pest követe a hitel-törvényeknél fennmaradt anomaliáról előhozott, abból nem következik, hogyha valami egyszer rosszul történt, az máskor is megtörténhetik. A szabolcsi indítványt el nem fogadja, mert így a városokban lakó nemesek közt különbség tétetnék.

Jagasics Sánd. Esztergom köv.: Pártolja Pozsony megyékben indítványát, s a nemeseket általában minden kérdésben magánjogi tekintetben a városi hatóság alá kivétni kívánja, nem azért ugyan, mintha valami nagyot helyezne abban, hogy nemes személy felett nem nemes fogna itélni, jöllehet megvallja, miszerint a kir. városi elemeket, és különösen ott a nemesség iránti ellenszenvet tekintet aggodalma van, hogy a kir. városok igazságszolgáltatásában ezen ellenszenv nevezetes szerepet viselend, — de kívánja kivétni azért, mert a nemesség azon jogtól, mellyet eddig nemesi kiváltságánál fogva gyakorlott, de mellyet alkotmányos polgári jognak is kell tekinteni, megfosztatik, és ez azon jog, melly szerint t. i. bíráját önmaga választotta; melly jogtól jövőre oly formán meg leend a nemes fosztva, hogy a városokban a jogok gyakorlására qualificatiók lévén szükségesek, ha szegény nemes társunk illy qualificatióval nem bírand, az ő ügyei felett itélni bíró választásába se hogy sem folyhat be; és így azon anomalia állandó elő, hogy a nemesnek a megyénél jogai megmaradván, oly bíró választásába tettele befolyand, ki felette bíró nem leend; ellenkezőleg pedig azon bíró választásába semmi befolyása nem leend, ki bírája fogna lenni. És miért ez? hogy a territorialis hatóság épségben maradjon? Hisz ha ezt a t. r. akarták, akkor ezen territorialis eszmét egész maga tisztaságában, minden consequentiáiban kellett volna elfogadni, már pedig maga e tábla akkor, midőn az udvartelkeket bizonyos tekintetben, a megyeházákat, az idegen tisztviselőket kivette, azon territorialis hatóság elvét megesonkítja.

Bónis S. Szabolcs köv.: Soprony követeinek felelve kijelenti, hogy a nemesség jogaitól megfosztatni nem ezéloztatik, a kérdés csak az, hogy ha a nemes városi polgárrá lett, a város itéljen-e felette, ki mint megyei lakos jóságaira nézve megyei befolyását el nem vesztené, s így joga csak terjedni fogna. Mit Hont követe előadott, hogy így a városoknak kétféle befolyásuk lenne, ez nem áll, mert csak a városi nemeseknek lenne kétféle befolyásuk a mennyiben a városi és a megyei utasításba folynának be. Nem látja át azt sem, hogy az által külön casták állítatnának a nemesek közt. Ha mint megyei lakos jó kérdésbe, a megyei hatóság, — ha pedig mint polgár jó kérdésbe, a városi hatóság alá fog tartozni, a mi természetes. Ha szülő indítványa fogadjatik el, egy nemes sem fog jogától megfosztatni, mert ha városi polgár akar lenni, semmi igazságtalanság nem történik rajta.

Asztalos P.: Ha realis tekintetben minden nemes a városi hatóság alá helyeztetik, nem látja okát miért tétetnék különbség személyes tekintetben a birtokos és nem birtokos nemesek között, részéről mind a kettőt a városi hatóság alá tenné, azon kikötéssel, hogy a bírák választásába minden nemesnek befolyás adassék. Hogy e szerint kettős befolyása volna a nemesnek, ez természetes, realis tekintetből befolyna a megyébe, személyére nézve pedig a városba.

Kende Zs. Szatmár köv.: A b) pont ellen van s a pozsonyi indítványt pártolja, mert akár hogy cifrázzák a dolgot, hogy a nemes ember jogától megfosztatni nem fog, ha ez a birtokosra áll is, de a birtoktalan, kinek személyénél és városi lakásánál egyebe nincs, nemes bíró alá nem tartoznék.

Szőnyey L. Lőcse v. köv.: Nem foghatja meg Hont követeinek azon logiciáját, hogy, ha anomáliának kell lenni, legyen az a városokban, mert midőn jelenleg a városok rendeztetnek, nem látja helyén, hogy valamely anomalia fenhagyassék. Pártolja a szabolcsi indítványt.

Szintay J. Bereg köv.: A hosszas vitaközlések kikerülése tekintetéből a közelebb előterjesztett szabolcsi indítványhoz, melly mind a két véleményt egyesíti, örömet járultam volna; azonban újabb felelevenítettén azon kérdés, hogy a városi hatóság bíráskodásának a város kebelében lakó, de ingatlan vagyont a város területén kívül is bíró nemest czél-szerű és igazságos-e alávetni? szükségesnek tartottam nézeteimet utasításommal egybehangzólag kijelenteni, és megjegyezni, mikint jelen pillanatban, midőn a belrendezés által

a város beleletének egyes részeit le akarjuk tenni, a város beleletébe mind azon eszméket át kell ültetni, melyek a polgári szabadság kifejlődésére mulhatatlanul szükségesek. — En részéről minden reform-kérdésnél jelen körülményeink között két főszemélyt ohajtani valósítani, jelesen: hogy a hon minden lakóinak érdekei szorosabban egyesítenek, és hogy a törvény előtti egyenlőség ne csak pusztá szavakban, de a közéletben is alkalmaztassék. Ezen két főszemélyt mulhatatlanul szükségesnek látván a városokban létesíteni, nem csak a városokra, de magára az álladalomra nézve is károsnak tartom, ha a jelen rendezés után is marad a város kebelében olyan osztály, mely azon esetben, midőn városi lakost vagy polgárt megkárosít, megbestelenít, vagy rajta hatalmaskodást követ el, a városi bíraskodást kikerülhetné; mert ezen megkülönböztetés által először a vagyonos és vagyontalan nemes között törvényeinkben ismeretlen különbség tetetvén, ez a város minden rendű lakosainak egy érdeke leendő olvadhatását gátolná, egyszersmind a szükséges egyeztetést, melyből jövőre alkotmányos erő fejlődhetné, megzavarván, magának a városi bíraskodásnak gyengülését is maga után húzná; mert a városi bíróság, melynek feladata a városi lakosok vagyon és személybátorsága fölött őrködni, nem bírna igazságot szolgáltatni azok ellen, kik a város kebelében városi lakost beestelenítéssel, kártételrel, vagy hatalmaskodással megsérténi bátorokodnak. De továbbá az igazsággal sem lehet összeegyeztetni, hogy az, ki beestelenítéssel, hatalmaskodással vagy kártétel esetében városi lakost városi bíróság előtt megkereshet, s így magának rögtön igazságot szolgáltathat, s ez által a városi bíraskodás jótékonyágában részével, hasonló általa elkövetendő esetekben a városi bíraskodás alól csak azért, mert a város határain kívül ingatlan vagyonnal bír, kivétessek, — ez ellenkezik a törvény előtti egyenlőség eszméjével, s ezen intézkedés nemes és nemes között, de az összes polgárok között is káros hatással lenne. Ugyanazért véleményem szerint a városok visszás és erőlen állapotának okait leginkább abban találva, hogy eddig a kebelében lakó különböző osztályok személyes eselekvényei fölött bíraskodni nem bírt elég erővel és képességgel — kívánom, hogy a jelen 21k §. b) pontja helyett a kir. propositiók mellékletében kijelentett törvény előtti egyenlőség eszméje fogadtassék el, s a vagyonos és nem vagyonos nemesek között különbség nem tetetvén a város területén városi lakos ellen elkövetett hatalmaskodás, kártétel vagy beestelenítés eseteiben is bárki ellen a városi bíróság ítélhesen.

Babarczy A. Csongrád köv.: Hogy a városokban rendőri tekintetből a helyhatósági bíróság felállítassék, ehhez örömet járult, mert a rendőri kihágások rögtön elintézését igényelvén, ezt másképp tenni nem is lehetett. Bünyádi tekintetben ennek szükségét nem látta, mert itt oly rögtön intézkedés nem kívántatik, ezért ohajtja, hogy míg a büntető törvénykönyv nem létesül, addig e részben a jelen állapot fenntartassék. E nézeteitől a többség elütötte. Jelenleg azon kérdés áll elő, hogy a nemesek felett magánjogi tekintetben a városi hatóság ítéljen-e. Ennek illy melleleg eldöntését szükségesnek nem látja, s elmellőzésében a városok függetlenségét sértve nem tekint, de igen a nemeseknek I. 9. megadott kiváltságát, miszerint csak önválasztotta bíráktól függjenek. Ezen kiváltság a szerkezet szerint megsértetné, mert a mely nemes a polgári bíró választására qualificalva nem is volna, mégis a városi bíróság alá tartoznék, miből azon anomalia is következne, hogy mely nemes a városban választási képességgel nem bírna, a megyei bírák választásába befolyna, s így azoknak választásához, kik felette bíraskodának nem járulhatván azoknak választásába folya bele, a kik felette bíraskodni nem fognának. Mit Bereg követe mondott, miszerint káros dolog volna, ha a város nem ítélhetne azon nemes felett, a ki önpolgárát beesteleníté, ezt szóló megfordítja, miszerint káros dolog volna, ha a megye a polgár felett akkor sem bíraskodhatnék, mikor ez a nemes sértén meg. De szóló egyben sem lát kárt s e kérdésben a viszonsosságot fenntartani kívánja. Véleményét öszpontosítván a pozsonyi indítványt elfogadja.

Olgyay T. Pozsony követe: Sokan hivatkoztak reá, mintha a nemes minden tekintetben kívánna a városi hatóság alól kivonni. Ha magát netalán rosszul fejezte volna ki, megvallja, hogy az a) c) és d) pontok ellen kifogása nines és csak a b) pont kihagyását ohajtja, a birtokos és birtoktalan nemes közt különbséget tenni nem akarván.

Tormássy J. Békés köv.: Hogy azon esetben, ha a birtoktalan nemesek egészen a városok területi hatósága alá adának, ezeknek a megyei körben leendő részvétükre nézve némi anomalia fog támadni, elismeri; de az anomaliára nézve nem érthet egyet Hont követével, hogy ha már lennie kell, inkább a városi körben legyen az, mint a megyeiben. Az anomaliát mindenképen bajnak tekint, melyben mégis van azon jó, hogy belőle a kitisztítás és további intézkedés szüksége önkint felmerül. Így például nem anomalia-e az is, hogy a nem nemesek most már fekvő nemesi vagyont bírhatnak, a legmagasabb hivatalokra eljuthatnak, és megyei körben még sem gyakorolhatnak választói jogot? De ki nem látja, hogy ebből okvetlenül következni fog a megyei választói jogalapnak szélesítése. Így lesz ez a kérdéses esetre nézve is. A vitakozás alatti íy illetőleg nem tartja elengedőnek a területi hatóság elvét csupán kimondani, hanem azt következetesen alkalmazni is kívánja. Hogy előre kimondva legyen, mikint a városok területi hatósága csak azokat érdekli, kik ott állandóan letelepednek, ez nagyon rendén van, — valamint tisztán látja annak is okát, hogy a városok határain kívül ingatlan vagyonnal bíró nemesek mind azon perekre nézve, mik azon vagyonok iránt támadhatnának, kivétessek a városi hatóság alól, mert ebben viszonsosság is lesz, hasonló esetben a városi polgárok is nem más, mint a megyei bíróság elibe fogván tartozni, és mivel más tekintet alá jőnek a személyes, és más alá

a vagyoni ügyek. De hogy akkor, midőn a városon kívül vagyonnal nem bíró nemesekre nézve kimondatni szándékoltatik, hogy ők hatalmaskodási s beestelésértési esetekben is a városi hatóság alá tartozzanak, — a város határain kívül fekvő vagyonnal bírókra nézve különbség tetessék, ennek semmi más okát fenforogni nem képzelheti, mint azt, hogy ők birtokosok, mi a különböztetésre elegendő okul nem szolgálhat. Sokkal tisztábban állna a dolog akkor, ha inkább az mondatnék ki, hogy rendőri eseteken kívül általában minden nemesek kivétessek a városi hatóság alól, mintha a jelen szerkezet megmarad, mert e mellett a nemesek közt osztályozások történnék s az igazságszolgáltatásra nézve új és szükség nélküli különböztetés állítatik fel, holott különben az lenne a cél, hogy az eddigi különbözések is kevesítenek. Szólót e részben sokkal inkább elégti ki a k. előadások melléklete, mert azt a jelen szerkezetnél igazságosabbnak és következetesebbnek találja, miert felszólítja a rrt, hogy a kérdéses b) pontot az egyenlőség és felismert szükség alapján azon melléklet szerint módosítsák, — s általában minden nemesek hatalmaskodási s beestelésértési esetekben, ha t. i. ezek városi lakosok ellen követteknek el, a városi bíróság alá vettesse.

Szentiványi K. Gömör köv.: Szaboles indítványát úgy fogta fel, hogy kivéven a megyei birtokot, egyébkint a nemesek minden tekintetben a városi hatóság alá tartoznának, a mit szinte szükségesnek tart. Hont követét, kinek állítása szerint, ha anomaliának kell lenni, az a városokra ne a megyeire nézve hagyassék fen, melyek az alkotmányok básiái, figyelmezteti, miszerint az alkotmányok básiái a municipiumok s mint illyenek a városok is csak oly védői lesznek az alkotmányok, mint a megyék. Marmaros követének véleményében nem osztózik, miszerint a nemesek ezen minéműségeknél fogva választási képességgel bírjanak, mert e szerint azon irányelvét és alapot, melyre a jelen munkálát fektetve van, kellene megváltoztatni, mely szerint a polgári jogok elnyerésére nem a születés, de a qualificaliók vezetnek. Egyébkint azokat, kik a nemeseket a városi hatóságok alá helyezni nem kívánják, az 1840. 22. t. ez. figyelmezteti, miszerint a kereskedő nemesek nemesek városi, de szabadalmas községi bíróságnak is alávetnek, ezen bíróságoknak hatásköre még azon birtokra is kiterjedvén, mely a község területén kívül fekszik. Elegyes ülés következtén a további tanácskozás elhalasztott.

XXVII. országos elegyes ülés, február 1jén, d. n. 1 órákor. (Elnök: nádor ő es. kir. főhercegsége, tárgy: kir. k. leirat felolvasása.)

A már tegnapi napra hirdetett s mára halasztott elegyes ülés tárgyát csak igen kevesen tudván, nagy feszültség közt s tudni vágyásból a főrendi terem roppant hallgatósággal telt meg, mely az időnkint megjelent ellenzéki és conservatív urakat szokottan tetszés vagy nemtetszés nyilatvásával fogadta. Mint tényt ezuttal megemlíteni el nem mulasztjuk azon esetet, hogy midőn ex. Batthyány Imre, Lajos és Kázmér, gróf Teleky László, Kossuth Lajos, Hunkár Antal, Jozipovics Antal, Gyürky Pál zajos éljenzésekkel fogadtattak, a magát közvéleménynek nevezni szerető karzat gr. Dessewffy Emilt hosszasan lepiszogni el nem mulasztá, ki is ez által magát megtiszteltnek találván, a karzat s z i v e s hajlamát udvarias hajlongásokkal mosoly közt megköszöné, mely sajátzerü jelenetre a tábla tagjai a megtisztelt gróf irányában örömtapsra s éljenkre lelkesülének. Hasonlag gr. Waldstein János, Haulik György zágrábi püspök, Ürményi József tolnai főispán, Bunjik József stb. is részestülék illy felső kitüntetésben, míg alant pártszinezetlen barátságos kézszorításokat s szíves éljenzéseket arattak. — Ezen élénk előzmény után, melyek a zsufolt helygkarzat rózsáit folytonos vídamságban tartották, megjelent nádor ő es. k. főhgsége, s zajos éljenzések közt elnöki széket elfoglala.

Nádor ő es. kir. főhercegsége: Tegnap érkezvén vissza Bécsből, átadom a tisztel' országos rendeknek a megérkezett kir. kegy. leiratot, melyet a nádori ítélőmester ur ezennel fel fog olvasni.

Ghyeczy K. nádori ítélőmester: Olvassa a k. k. leiratot a mint következik:

„⁹⁹⁹ Első Ferdinánd isten kegyelméből ausztriai császár 'sat. Fenséges főherceg, kedves unokaöcsénk, főtisztelendő, tisztelendő, tiszteletes, tekintetes és nagyságos, nagyságos és vitéz, okos, érdemes, kedvelt híveink! Polytonos királyi gondoskodásunk sokkal lényegesebbrészt képezi kedvelt Magyarországnak öszintén ohajtott és szerette ápolit java és felvirágzása, semhogy azok között, mik erre bármely irányban hatást gyakorolhatnak, figyelmünket elkerülhették volna azon aggodalmak s különféle eszmék, melyek a megyei kormányzás körében a mult országgyűlés óta tett intézkedéseink, — nevezetesen a fentforgó kivételes körülmények által igényelt számos főispáni helytartók kinevezése folytán, több törvényhatóságokban a kedélyek eléggé nem sajnálható felingerlésével, sőt több helyt magának a közigazgatásnak nem csekély hátramaradásával, és atyai szándékunk teljes félreértésével, keletkeztek. És ezek annál fájdalmasban hatottak atyai szívünkre, minél számos példait adtuk uralkodásunk első pillanatától fogva: hogy az ősi alkotmányok, s ennek szilárd oszlopait tevő megyei szerkezetnek seplőtlen megörzését, ugy a hazai törvényeknek, s ezek közt az 1790iki sarkalatos 10. törvényeziknek is sérthetlen fenntartását, megszeghetetlen királyi tisztünknek tartjuk, s minél erősebb s mélyebb azon meggyőződésünk: hogy midőn az érintett intézkedések által egyedül a közigazgatás és józan kifejlesztés tekintetében szükségelt hatályos megyei s országos kormányzás üdvös sikeresítésére ezöltoztunk, a végrehajtó hatalom törvényes köre legkisebb részben sem léptetett át. Nevelni ama méltó fájdalomunkat azon tapasztalás, hogy az érintett módon ébredt feltékeny-

ség s azon balvélemény, mintha a hazai törvények által szentesített megyei szerkezet és kormányzó rendszernek az 1723. 56. törvényezikkel ellenkező megváltoztatása ezöltoztatnék, a kedélyek nyugalma és a bizodalom esőkkentésével nemesak több törvényhatóságokban, még folyvást létezik, hanem már jelen országgyűlésnek folyamata is oly káros hatást gyakorolni látszik, melynek következtében az annak köréhez tartozó komoly feladatoknak általunk legélenkben ohajtott eredménydús megoldása, tetemesen nehezíthetetik. Miután tehát atyáskodó indulatunknál fogva legfőbb kívánságunk, s egyedül a hon javára irányzott törekvéseink egyenességének érzetében, csupán hű alattvalóinknak, habár alap nélkül keletkezett, de tényleg létező aggodalmuk tökéletes eloszlatása s a kedélyek mielőbbi megnyugtatása végett, saját ösztönünköl bizonyosokká tenni kívántuk: hogy a főispáni helytartóknak százados gyakorlat szerint ugyan, de a körülmények igényeihez képest nagyobb számmal történt kinevezése által sem a megyék törvényes állása, sem a főispáni hivatal hatásköre esonkittatni, sem valamely új, az 1723. 56. törvényezikkel, és az 1790. 10. törvényezikkel szemlével ellentétben lévő rendszer felállítatni, avagy az 1827ik évi pünkösthő 28án 6888. szám alatt ezen viszonyokra nézve kelt királyi válaszban kifejtettek, mellőztetni nem szándékolattak, hanem főkép az ezöltoztatot: hogy az előhaladt kor által okozott mozgékonyabb közéletnek változó jelenetei között, kivált a helyhatósági sajátosság viszonyok irányában önkint megnehezült országkormányzásnak törvényes működhetése okaért, az ennek főkelékét képező megyei közigazgatás és igazságszolgáltatás, a főkormányzóknak 1723. 56. t. ez. rendelete állandó örökösége alatt gyorsabb, szabatosabb és hatályosabb tetessék, — egyszersmind pedig több főispánoknak személyes és hivatalos viszonyaiól eredt akadályok megszüntetvél a megyei főkormányzók, a méltóságukkal járó kötelességeiknek tökéletes teljesíthetése végett azon állapotba tetessenek, mely az idézett t. ez. üdvös rendeletnek teljes értelemben megfelelő. Ujában meggyőződve tehát ebből Kedveltség és Hűségtek, hogy kedvelt Magyarországnak kormányzásában, s a közélet lépésökint kitejlesztésében alkotmányserüségnél semmit inkább nem ohajtok, midőn a törvényhozás elmellőzésétől egyébkint is távollévő atyáskodó szándokunkhoz képest, az 1827ik évi pünkösthő 28án 6888. szám alatt kelt királyi válasz tartalmához továbbá is ragaszkodva, a főispáni helytartóknak kinevezését csak kivételes esetekre alkalmazni, a megyei szerkezetet pedig, s a főispáni hivatal méltóságát minmagunk ezentulis teljes épségben megörizni s az utóbbit, mihelyt az említett akadályok elenyészendnek, mindenütt törvényes hatóságába helyzetni határozott akaratum lenne, bizton várjuk: hogy ezen királyi nyilatkozatum után, az egyedül kedvelt Magyarországnak valódi javát eszközlő, és a törvényes ösvénytől soha el nem távozó intézkedéseinket hű bizodalommal kísérni, és a többekben támadt feltékenységtől felmentve, hazafüi törekvéseiket, az 1790. 13. t. czikk rendeletét szem előtt tartva, elfogulatlanul törvényhozási azon komoly feladatokra fordítani fogják, melyeknek szerenés megoldásában az ország jövő boldogságának alapját, atyai szívünk pedig élénk ohajtatásnak teljességét találja fel. Kikhez egyébiránt eszázari királyi kegyelmünk és kegyelmességünkkel állandóan hajlandók maradunk. Kelt birodalmi fővárosunkban Bécsben, Ausztriában, boldogasszonyhő 30ik napján, az ur 1848ik esztendejében. — Ferdinand m. k. gr. Apponyi György m. k. Zsedényi Edvárd m. k.“

Zarka J. kir. személynök: Kéri ő es. k. főhgséget, hogy a k. k. leirat kinyomatását a t. r. néli felolvashatás végett kegyesen megengedni méltóztatnék.

Nádor ő es. k. főhgsége: A szokott módon külön felolvasás után tessék azt kinyomatni. S ezzel az ülést eloszlatom.

Mire a t. rr. saját teremökbe vonulván, kir. személynök ő mlga a k. k. leiratot a t. r. néli felolvastatá, melyet gróf Andrassy Emanuel, Torna m. köv., mint kerületi elnök, kerületi tanácskozás végett kikérvén, a t. rr. esendesen szétoszoltak.

Törvényjavaslat a katonai élelmezés és szállásolásról. 1 §. Az országban és hozzákapcsolt részekben időnkint szállásoló katonaság részére, az egyes törvényhatóságok és lakosok által eddig természetben szolgáltatott élelmezés, szeradás és szállásolás helyett, jövendőre a katonai élelmezés, szeradás és — a lakanyák felépüléseig — a szállásolás költségei közvetlen fedezését a királyi kinstár vállalja el; miert az ország a kinstárnak évenkint egy millió forint ezüst pénzt fizet. — 2 §. Ennek következtében az 1751dik évi katonai szabályzatnak eddig fenállott rendeletei megszüntetvén, a katonaság élelmezésére s szállásolására a törvényhatóságok szintugy, mint egyes lakosok által bármí név s cím alatt tetetett kiszolgáltatások helyett, a t. évi t. napjától kezdve a béke idejére országgyűlésileg megállapított katonai szabályzat rendeletei szolgálnak sinormértékül. — 3 §. Az 156 §ban megajánlott öszvegnek, nem különben a szabályzatban meghatározott tisztakbéri pótleknak a törvényhatóságok közötti kivetése — az 1741dik évi 48. t. ez. által behozott szokás fenntartása mellett — addig, míg az e részben öszgyűlésileg meghatározandó szabályok egy ezílszerűbb adókvetési kules behozatalát nem teszik az összes és mindenmő adóra nézve lehetővé, — külön utasítás szerint eszközölendő, melyet, kellő figyelemmel azon tetemes teherre, mely

a katonai élemezéstől és szállásolástól eddig egészen vagy legalább nagyobb részben ment törvényhatóságokra ezentúl hárulnak, ugyszint azon jövedő haszonra is, melyben a katonasággal állandóan ellátott törvényhatóságok részesülnek, az országgyűlés fog mindig készíteni. — 4 §. A kir. helytartótanács, melynek a hadi adó pontos és teljes beszedése főgondjai közé számítatik, a jelen törvényben megajánlott összegek, a törvényhatóságok által az illető hadi pénztárakba leendő pontos beszedésére is szigorúan felügyelni 's a legesekélyebb adóhátralevőség esetében ennek foglalás általi behajtását az illető törvényhatóság útján megrendelni, ez pedig a helytartótanácsi intézvényt, szükség esetében polgári vagy katonai hatalomokkal is, haladék nélkül foganatba venni tartozik, — a foglalási költségek mindig az erre okot szolgáltatató fél által lévén viselendők.

Az 1847. T. törvényezik által megállapított Rend-szabályok a Magyarország- és hozzákapcsolt részekben szállásoló szintűgy, mint átkelő katonaság és a hozzá tartozó szakbeliek számára, béke idején, szállásuk, élemezésük, költözésük- és az előfogatokra nézve.

Első fejezet. Szállás és szeradás: 1 §. Mihelyt ő felsége által az 1715. évi 8. törv. cikk értelmében az ország és kapcsolt részek bel- és külbátorságának fentartására megkivántató katonaság száma és neve a körülmények időszertint kivánatához képest megsabatik és annak fő elhelyezése meghatározatik: a magyarországi főhadikormányzók, egyetértőleg a kir. helytartótanácsal, az ország és kapcsolt részek számára a részletes elhelyezés tervét tüstént elkészíti, jóváhagyás végett ő felsége elibe terjeszti, 's leérkezte után a katonaság valóságos elhelyezését foganatba veszi; mi végett az illető főhadikormányzók azok iránt, mik őket érdeklik, a magyarországi főhadikormányzók által fognak hivatalosan értesíteni. — 2 §. Mihelyt a 14. ezred- és 50. osztályfendék 's 100. lovas és 5 gyalog század számára törvény szerint az ország által építendő fő- és főlakatanyák elkészülnek, az I. esatolmánybeli elhelyezési terv azonnal életbe lép. — Addig azonban, ha csak valamely különös eset, vagy egyéb tekintetek az elhelyezés megváltoztatását szükségessé nem teszik, az országban mostan állandóan szállásoló katonaság a II. esatolmányban látható ideiglenes terv szerint fog elhelyeztetni, — a hadigódogó kormányokról a VI. fejezet különösen rendelkezze. Mindazon, bármí fegyvernemű hadesapatok, melyek a mostani kincstári laktanyákban el nem férnek, az egyes lakosokhoz szállítandók; miért azonban a következő §-ban meghatározott kárpótlás adatik. — Kivétel alá esnek a III. esatolmányban feljegyzett vezérek, fendő- és főtisztek, őresapatok, katonai tisztviselők 's egyéb szakbeliek, kikről, jöllehet szinte állandóan Magyarországon és a kapcsolt részekben tanyáznak, az ország részéről adandó szállás őket nem illetvén, a katonai kincstár köteles gondoskodni. Költsések, hivatalos utazások 's egyéb időszertint szolgáló alkalmával azonban ezeket is, minden kivétel nélkül, szintűgy köteles az ország, szabályszerű kárpótlás mellett, átkelési szállással ellátni, mint a többi katonaságot. — 3 §. A szálláshelyek kitézése iránti rendelkezéseket a törvényhatóságok mindig a m. kir. helytartótanács, a hadesapatok pedig utasításait az illető főhadikormányzók útján veszik. — 4 §. Egy gyalog zászlóaljnyi vagy egy lovas osztálylány többre nem terjedő katonaság elhelyezését a helytartótanács és az illető főhadikormány egyetértőleg megváltoztathatják; intézkedéseikről azonban ő felségének jelentést tenni tartoznak. Ha pedig a szándékolt elhelyezési változtatásra nézve a most említett két kormányzók között valamely el nem háriható nehézség fordulna elő, ez iránt jegyzőkönyv készítenő és ő felségétől legfelsőbb elhatározat kérendő. — 5 §. Elemi csapatok által előidézett, vagy a belbátorság fentartására szükséges, és teljességgel semmi haladékot nem szenvedő rendkívüli esetekben az ország igazgató polgári és katonai kormányzói, különösen egyetértés mellett, egész ezredeket is áthelyezhetnek másóvá; de ezen áthelyezés, legfelsőbb jóváhagyásig, csak ideiglenesnek tekintendő. — 6 §. Az 5. §-ban említett, halasztást nem szenvedő esetekben, egy gyalog zászlóaljnyi vagy egy lovas osztálylány terjedő katonasággal, különösen egyetértés mellett, a csapat-parancsnokok és törvényhatóságai előjárók is változtathatnak helyet; miről azonban illető felsőbbsegeiket tüstént értesíteni, és a már foganatba vett helyváltoztatás iránt a további rendelkezést mindketten bevárni tartoznak. — 7 §. Mihelyt a 2 §-ban említett fő- és főlakatanyák felépülnek, a katonaságnak az egyes lakosokhoz eddig gyakorlatban volt közönséges beszállítása azonnal megszűnik, kivévén a következő négy esetet: a) Ha az I. esatolmányban foglalt elhelyezési tervben feljegyzett mennyiségű rendes katonaságot, Magyarország és a kapcsolt részek közbátorsága vagy egyéb hadiszolgálókat tekintetéből, bármely fegyvernemű hadesapatokkal szükségkép szaporítani kellene, 's ezek a laktanyákban, várakban és egyéb katonai szállásul rendelt kincstári épületekben el nem férnének. b) Ha a Magyarországon és a kapcsolt részekben fekvő állandó katonaság, rendkívüli körülmények következtében, ezred vagy osztály számra parancsoltatván ki a laktanyákból, olyan helyeken kénytelenítettnek hosszabb vagy rövidebb ideig maradni, hol laktanyák vagy nincsenek, vagy már katonasággal megrakvák. c) Magyarországon és a kapcsolt részekben törtenendő katonai költözések és átkelések, továbbá egyes katonák vagy katonai tisztviselők hivatalos utazási alkalmával, ha az illető állomásokon laktanya, vagy ebben elegendő hely nincsen. d) Az országban állandóan fekvő katonaság kisebb mint nagyobb testületekben tartandó fegyvergyakorlatának alkalmával, vagy midőn valamely nagyobb táborozás rendelkezetik, melyekben az országban kívül tanyázó hadesapatoknak is részt kell venniök, ha ezek a helybeli laktanyákba 's egyéb katonai szállásul szolgáló kincstári épületekbe be nem férnének. Mindezen négy esetben egész hadesapatok szintűgy, mint

egy katonák, katonai tisztviselők és szakbeliek átkelőül tekintendők 's akkép ellátandók. — 8. §. Ha a körülmények szükségkép azt kívánják: hogy a Magyarországon 's kapcsolt részekben fekvő azon mennyiségű katonaság, mely az I. esatolmányban foglaltatik, bármely fegyvernemű hadakkal szaporíttassék, a 2. §-ban említett laktanyák az ország által felépítve, bútorozva 's a katonai kincstárnak átadva lévén, a szaporíték szállásáról a katonai kincstár, vagy fő- és főlakatanyák építése, vagy lakhelyek bérbefogadása által akként tartozik gondoskodni: hogy ez se a törvényhatóságoknak, se az egyes lakosok kárával ne történjék; mindaddig azonban, míg az érintett laktanyák felépítése 's átadása az ország részéről meg nem történik, az említett szaporíték szállás dolgában épen úgy 's azon kárpótlási feltételek mellett ellátandó, mint az országban állandóan fekvő katonaság. — 9. §. Az I. és II. szám alatti föelhelyezési terv nyomán a katonaság által évenként kisebb mint nagyobb testületekben tartatni szokott fegyvergyakorlatoknál 's az ezred- és osztályi, fő- és főlakatanyák építésénél, az adózó nép szállásadási kötelességének könnyítése végett, főszempontul vétetett az: hogy az összevonulások oly helyeken tartassanak, hol az I. esatolmány szerint lehető legtöbb katonaság szállíthatatik laktanyákba, és a hova, a II. esatolmány szerint, lehető legkisebb számú csapatot szükség az összevonulásra máshonnan oda indítani. — 10. §. Az átkelő katonaság, ha csak lehet, mindig laktanyákba, vagy egyéb katonai szállásul rendelt kincstári épületekbe helyezendő, 's a lakosokhoz a 7. §. d) pontjának értelmében csupán akkor szállítandó, ha az illető állomásokon laktanyák vagy nincsenek, vagy már tele vannak. — 11. §. Míg a laktanyák fel nem épülnek, kétféle szállásadási illetmény jár: egyik az állandó, másik az átkelő katonaság és a szakbeliek számára. — 12. §. A IV. sz. a. esatolmány az állandó, az V. alatti pedig az átkelő katonaság szállás- és istállóbeli illetményét tünteti elő. Az ugyanazon IV. sz. alatt feljegyzett őresapatok, egyéb katonák, katonai igazgatói tisztviselők és más szakbeliek lakásbeli illetményéről a katonai kincstár egyedül tartozik gondoskodni. — 13. §. A lakással vele jár a szeradás is, mely a laktanyák elkészültéig szinte, mint a szállásbeli illetmény, kétféle: egy az állandó, másik az átkelő katonaság számára. — 14. §. Az országban és kapcsolt részekben fekvő állandó katonaság mindazon tagjait, kiknek az ország a IV. esatolmány szerint, nem csupán közös szállást, hanem lakást tartozik adni, szeradás dolgában, a mennyiben arra a fenálló rendszer értelmében számolhatnak, a katonai kincstár látja el; e részben tehát akár lakásuk, akár istállójuk számára, sem a szállás-tulajdonoson, sem a megyén, kerületen, városon vagy helységen 'stb. legkisebb követelések sem lehet; — azoknak azonban, kiket csupán az adózókkal közösen használandó szállás illet, a szállás-szolgáltató által e következő szerek nyújtandók: 1) Ágy, mely áll: egy minden három hónapban kiürítendő- és szálmával ujonnan megtöltendő szalmazsákból és azon nemű vánkósból, minden hónapban tisztán kimosott felváltandó két lepedőből, és a nyári hat hónap alatt (majus elsejétől october utolsó napjáig) egy, a téli hat hónap alatt pedig (november elsejétől april utolsó napjáig) két pokrócból. — 2) A házi gazdával közösen használandó tűz, konyhán és szobában. — 3) A házi gazdával közösen használandó világítás a szobában. — 4) Istálló szerek, ugymint: egy seprű, egy lapát, egy villa, 's egy trágyás taliga és egy veder, ezen kívül a világítás, melyért a trágya a gazdát illeti. — 15. §. Az országban és kapcsolt részeken átkelő katonaság és szakbeliek közül azoknak, kiket az V. alatti esatolmány szerint szállás és istálló illet, a szállásadó által a következő szerek nyújtandók: — 1) Egy nyoszolya ágyastul, egy asztal, két szék, egy szekrény, egy mosó edény, egy palack és egy pohár. — 2) Szobafűtés a hűvesebb évszak alatt, különösen a téli hat hónapban, november elsejétől april utolsó napjáig. Konyhabeli fáról azonban a szállásoló, ha otthon akar főzteni, maga tartozik gondoskodni; azt tehát a szállásadótól, megvétől, kerületől, várostól vagy helységtől 'stb. nem követelheti. — 3) Világítás az istállóban 's az istálló szerek használatára, továbbá a szabályszerűleg tartható ló alá való szalma, minden lóra három fontot számítva, miért a trágya a szállásadót illeti. — Az átkelő katonaság közül pedig azoknak, kiket szállás és istálló nem, hanem csak a szállásadóval közös lakás illet, az adandó szerek e következők: — 1) Az illető ágy. — 2) A házi gazdával közösen használandó tűz, konyhán és szobában. — 3) A házi gazdával közösen használandó világítás a szobában. — 4) Világítás az istállóban, ló alá való szalma és azon istálló szerek használatára, melyek a házi gazdának megvannak, 's ezekért a trágya kárpótlásul marad. — 16. §. Szállás és szeradás dolgában a jelen rendszabály 12. 13. 14. és 15. §-aiban meghatározottaknál többet kívánni a lakosoktól minden katonának és katonai tisztviselőnek keményen tiltatik. — A ki többet kíván, szerződjék iránta az illető fellel. — 17. §. Mindaddig, míg a laktanyák fel nem épülnek, az ország, szállásbéri kárpótlásul, a kir. kincstárba évenként 13,000 pengő ftnyi pótlék-összeget fizetend, melyből a kir. kincstár ezen idő alatt az országban és kapcsolt részekben fekvő katonaságtól járó szállásbért, a helybeli bérfolyamhoz mérve, a VI. esatolmánybeli kivetés szerint, a szállásadónak évenként előre, a háló- és istállópénzt pedig hónap végén fogja kifizetni. Az átkelő katonaság számára szolgáltatott szállásokért a bér a VII. esatolmány szerint, szabályszerűleg naponként fizetendő. — 18. §. Az országban állandóan fekvő katonasághoz tartozó azon egyének, kiknek szállásbér jár, ezen szállásbért a valóságos szállás helyett követelhetik azon esetben, ha a laktanyák és egyéb katonai szállásul szolgáló kincstári épületek katonasággal már egészen meg vannak rakva. — Mind ezek, mind azok is, kik a szállásbér helyett valóságos szállást kívánnak, e végteti folyamodványukat a főhadikormányzókhoz hat hónappal előbb tartoznak beadni. — 19. §. A szállást és egyéb

hajlékokat a kincstár szintűgy, mint a szállásadó egy évnegyeddal előbb tartozik felmondani. A szállásbért, ha szinte előbb elköltöznék is a katonaság, mint a felmondás határnapja bekövetkeznék, az egész évnegyedre meg kell fizetni; csak hogy a hajlékokról a felmondás határnapjának bekövetkeztéig való rendelkezési jog a kincstár részére fennmarad. — (Folytatjuk.)

KÜLFÖLD.

A schweizi országgyűlés elnökének jan. 19-én Ausztria, Francia- és Poroszország képviselői egy egyértelmű izenetet nyújtottak át. A bécsi lapokban az ausztriai izenet eképen nyilvánították: „Az alulirt cs. k. rendkívüli követ és felhatalmazott miniszter a schweizi esküszövetségénel, meg van bízva legfensőbb udvarától, hogy a schweizi országgyűlés elnökének következő nyilatkozványt kézbesítsen. Midőn a cs. ausztriai kormány Franciaország, Nagybritannia, Porsz- és Oroszország kormányával akint egyezett meg, hogy Schweiznak közösen fogják barátságos közbenjárásukat ajánlani — ezt csak oly szándékból tette, hogy a polgári háborúnak, mely amaz országban kiütött, végetvessen, hanem azon célt is szemmel tartotta, miszerint a legfensőbb elvet, melyre a schweizi szövetség alapul, megőrizze, tudniillik a 22 canton felségét, melyek egymás közt a schweizi szövetségi szerződés neve alatt ismeretes szövetségi köztét kötötték, melyben ama jellemzők határozottan használtatnak. — Világosan nyilváníták a hatalmak ebeli véleményüket, midőn azt követelték, hogy a schweizi országgyűlés forma szerint elismerje és nyilvánítsa, miszerint a szövetségi szerződésben semmiféle változtatást nem szabad tenni máskép, mint mindahuszonkét felségi canton beleegyezésével. — Midőn tehát a hatalmak az esküszövetség saját érdekéből, és iránta való hű barátságuktól ösztönözötve, a cantoni felség megszeghetlen fentartásáról gondoskodtak, egy őket illető, és a szerződésekből, melyek Schweiz állását Európában szabályozták, kifolyó joggal éltek. A hatalmak közremunkálásával a schweizi szövetség 1814. és 1815-ben reconstituálta magát. Schwyz, Appenzel, Auszer-Rhoden és Unterwalden mid dem Wald cantonok csupán és egyedül e közremunkálás által bírtak rá a schweizi szövetségébeni részvételre; és ezt nem tették előbb, mielőtt az országgyűlés és magok a hatalmak által biztosítottak volna arról, hogy felségük és vallásuk e részvétel által soha semmi sérelmet nem szenvedend. — S midőn később ugyanazon hatalmak oly ezébből, hogy Schweiz érdekét Europa közérdekével szoros összekötéssel, az ujon szabályozott szövetségnek határainak tetemes kiterjesztését megengedték és területének folytonos semlegességét biztosították. — ezt tekintettel az épen kötött szerződés lényeges alapjaira tették és azon hiszemben, hogy ez alapok szentül ten fognak tartatni. Az azon időszakban váltott diplomaciai oklevelek ezt lehető legünnepélyesebben kimondják. — Ennélfogva a hatalmaknak a Schweizban nyújtott előnyök iránt magokra vállalt köteleseik közt egyrészt, másrészt pedig a schweizi szövetségi szerkezet lényeges alapjainak fentartása közt kölcsönös viszony létezik. Midőn tehát a hatalmak, melyek Schweiz iránti köteleseiket hiven teljesítik, attól viszont megkivánják, hogy az alapokat, melyekre ama kötelesek vonatkoznak, szentül megtartsa, csupán egy elvitatlan joggal ének, ugyanazon szerződésekből merített joggal, melyekre a schweizi szövetség saját jogai alapulnak. — Tekintetbe véve a Schweizban történt eseményeket és azt, mi ez országban jelenleg is folyamatban van, a hatalmak kényserítve érik magokat a főnebbi joggal élni: mert amaz eseményekben nem látnak, nem láthatnak egyebet sajnálatra méltó polgári háborúnak, mely közepette a szövetségnek, 12¹/₂ felségi canton és 7 nem kevesebb felségi canton közt ütött ki, és félreismertlenül a cantoni felség ellen, azaz: a schweizi szövetség alapja és Európában állása ellen volt irányozva. — Ezeknél fogva a császári udvar a berlini, párisi és szeptérvári udvarokkal, melyek, ugymint ő, a Schweiz és a hatalmak által elvállalt kölcsönös köteleseket tisztelik és tisztelve látni kívánják, egyes-ségre lépett 's velök összehangzásban nyilvánítani határozta: 1) hogy a cantoni felséget nem ismeri el fenállóan azon cantonokban, melyek más cantonok seregei által meg vannak szállva és az ezen megszállással járó rendszabályok nyomasztása alatt szenvednek; 2) hogy a schweizi szövetséget nem fogja előbb rendes és szerződés szerinti állapotban lévőnek tekinthetni, mielőtt a nevezett cantonok teljes függetlenségüknek visszaadatának és kormányhatóságaitok tökéletesen szabadon nem válszathatják; 3) hogy a katonai békelábra való visszatérés minden cantonban, szükségös biztosítéka kölcsönös és közös szabadságuknak; 4) hogy a szövetségi szerződésben semmiféle változtatásokat nem lehet tenni máskép, mint valamennyi, a szövetséget képező statusok egyetemes beleegyezésével. — Midőn a császári udvar e nyilatkozványt napfényre boesátja, azon öntudatot táplálja, hogy nem kevesebb veszi őtalma alá az igazság szent törvényeit, mint a schweizi szövetség lényeges alapjait. Nem kíván ő egyebet Schweizban, mint az ország behnyogaldalmát és a szövetséget képező cantonok bense kötelékének fentartását. Schweiz méltósága és függetlensége iránt legmélyebb tisztelettel viseltetik. Soha a szövetség intézeti szabály és alkotmányos tökéletesítésének útjába semmit nem gördített. De egyszersmind oly véleményben volt mindenkor, hogy az egyes cantonok felségét és függetlenségét Schweizban a szövetségi szerződés határozatai szerint szintűly jó lélekkel és hiven kell szentül tartani, valamint Schweiz felsége és függetlensége Euro-

pában szentül tartatik. — A hatalmak kötelezettségei a schweizi esküszövevény iránt és az esküszövevény kötelezettségei a hatalmak iránt kölcsönös viszonyban állnak és ugyanazon szerződésekre alapulnak. Nem teljesítettévé amazok, ezek is veszélyben forgóknak 's felfüggesztetteknek lennének tekinthetők, és a hatalmak, melyek Schweiznak az előnyökét biztosították, megdönthetetlen joggal bírnának, miszerint azontul csak azon kötelezettségeket, melyek őket, mint az európai nagy státuskötelék tagjait kötelezik, és saját országaik javát vegyék tekintetbe. — Alulirt 'stb. Neuenburg, 1848. január 18. Báró Kaisersfeld.

POROSZORSZÁG. Az egyesült választmány tárgyalása alatt lévő új büntető törvénykönyvben a halálos büntetés (fejtétel) meg van tartva 's azonkívül bizonyos esetekben a kivégzett fejének és jobb kezének nyilvános kitételével súlyosbították. A gyűlés 63 szavazattal 34 ellen a halálos büntetést megtartván a súlyosbítást két szavazat hiján egyhangulag félrevetette.

OLASZORSZÁG. Legújabb tudósításokat az Allg. Zeben olvasunk. A zágriai német újság, melyből Zág-ráb fekvésénél fogva valamit merithetni véltünk, legújabb számában a pápa m. dec. 17ei allocutiójának rövid kivonatán kívül egyebet sem közöl. A főnebb nevezett augsburgi lap ezt írja jan. 26áról: „Epen most érkezett Livornói és genuai hírlapok szerint (ez utóbbiak jan. 22ek) Ville Marseille Palermoból legközelebb megérkezett gőzös azon tudósítást hozta, hogy a királyi seregek kísérletet tettek, a lázadók által elfoglalt városba a Macueda kapun benyomulni, de veszteséggel visszaverettek 's most a Monte Pellegrino alján tanyáznak. Aquila gróf (kir. hg. a hajócsapat vezére) Nápolyba visszatért, több sereget kérni. Castellamare fellegrvár őrsége ágyuzni akart a városz, de a palermói angol consulknak a városban levő angol vagyon miatti tiltakozása visszatartoztatta. A felke-

lők ideiglenes bizottságot választottak, melynek tagjai: Ruggiero, külügyi exminister a 1812i alkotmány után, Villaflorida hg, Marocco ügyvéd, Aceto gróf. A papság részt vett a mozgalomban, de a rendtelenség elterjedését akadályoztatta. A puskák rendkívül olcsón kaphatók, mit két angol hajó jelenléteinek tulajdonitnak. Mindezen hírekért, melyek részről bizonyosan csak hajós mondák, nem kezeskedünk. — A jan. 24ei Gazzetta di Milano napolyi jan. 18ai levelek után azt írja, hogy a királyi segéd-seregek Palermóban kikötve, a hajók olly állásba tettek magokat, hogy a tengerre menő és a lázadoktól megszállott utcákra, azoknak hosszában, lövöldözhessenek. Az erősítőmények és a banképület a kir. seregek hatalmában vannak. Aquila gróf ő fensége jelentései szerint remélték, hogy a lázadók a várost el fogják hagyni.

DÁNIA. VIIIik Keresztély életének 62ik, országglásának 9ik évében halt meg. Fia Fridrik Károly Keresztély január 21én dél előtt királynak kiáltott ki; mi akként történt, hogy a miniszterek és egyéb főhivatalnokok a Christianborg palota erkélyére kilépvén, az igazságügy-minister háromszor kiáltá: „VIIIik Keresztély király meghalt! éljen VIIIik Fridrik király!“ Melly kiáltást a palota előtti téren álló hírnök mindannyiszor hangosan ismételt, mire trombiták és dobok tussa következett. Ezek után VIIIik Fridrik király lépett ki az erkélyre és az egybegyűlt népet nyájasan köszöntötte, a királyi hírnökök pedig ősi szokás szerint a kikiáltást minden utcában ismételték.

A király nyílt levelet bocsátott ki, melyben fiai fáj-dalmának nyilvánítása után eképen szól alattvalóihoz: „Első és legfontosabb törekvésünk leendő, szerett atyánk magasztos példáját követni, 's hozzá hasonlóan, szelidséget és igazságot egyesíteni kormányunkkal, az ország minden részeinek lakosait egyenlő honatjai szeretettel karolni át, és nemcsak folytatni az

általa kezdett javításokat a közigazgatásban, hanem egy-szersmind véghez vinni a status közviszonyainak általa szándékozott elrendezését, minek eszközése csak szeretett atyánk betegsége és öröklétre költözése miatt maradt el eddig, 's melynek célja: a polgárok kölcsönös jogait biztosítani (at betrygge Borgernes gjensidige Rettigheder), szerett hazánkban az egységet előmozdítani, 's az által az egésznek erejét és becsületét megerősíteni 'stb.“ Aláírva: Kiadtuk Christiansborg palotánkban, 1848. január 20án, királyi kezünk irásával és pecsétünkkel. Frederik Rex.“

OROSZORSZÁG. A cholera Moszkvában december utolsó három hete alatt nem hogy csillapodott volna, hanem még nagyobb erőre kapott. Kasán kormánylatban olly hevességgel mutatkozik, hogy a cholerabetegnek csaknem felerésze elhal. Majdnem hasonló intenzitással tart Orenburg kormánylatban is, ellenben Woronesch, Tula, Kaluga, Orel, Kursk, Charkow, Pultawa, Jekaterinoslaw és Taurin kormánylatokban alább kezd szállni; ugy szinte az uráli kozákok országában is, mig Minsk és Podolia kormánylatokban lassankint tova harapózik. — Az Oest. Lloyd hírlapjának odessai január 10ei tudósít-sai a cholera-t egy szóval sem említik.

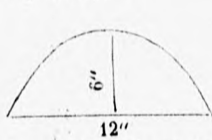
TÖRÖKORSZÁG. Mussurus hírvilt török követnek visszatérését Athenába, melyet a fényes porta Görög-or-szágtól olly nagy erőmegfeszítéssel kivitt ki, egy furcsa véletlen akadályoztatta meg. Ó excellentiája sétalovag-lásnál lováról leesvén három oldalbordáját eltörtve. — A cholera január 12én még folyvást, pedig a nedves hideg időjárás miatt eddignél nagyobb mértékben uralkodott Konstantinápolyban és vidékén, 's azonkívül a náthaláz is járványképen lépett fel.

Szerkeszti Szenvey József.

Hivatalos tudósítások.

(57) **H i r d e t é s.** (2, 3)

A bányási k. bányakincstári vaspályának földfeletti építésére a folyó 1848. évek nyolcz ezer (8000) darab tölgyfa keresztgerendák kivátnak meg, a melyeknek szállítása végett az árlejtés ennell kiiratik. E végett jelenleg a következő leglényegesebb feltételek tétetnek közhírré.

- 1-sör. A keresztgerendának maga idején vagat, egészséges tölgyfából kell készülvé lenniök. Egészségtelen és görbe gerendák el nem fogadtnak.
 - 2-or. A gerendáknak 7 1/4 láb hosszúnak, feneklapokon 12 hüvelyk, felső lapokon 6 hüvelyk vastagoknak kell lenniök, az ide csatolt rajz szerint. A II. rajz szerinti kerek gerendák is fogadtnak, a mely esetben azonban magasságuk vagy vastagságuk 1/4 hüvelykel erősebbnek kívátnak.
 - 3-or. A szállítás könnyebbé végett részletes de legalább két ezer darabra menő szállít-ások is fogadtnak.
 - 4-er. A szállítási ajánlatok a bányási k. bányagazgatóságnál a folyó évek februar hava 28-ig vagy irásban, vagy szóval teendők, egyenlő ajánlatoknál az utóbbiaknak adat-ván elsőség.
 - 5-or. Hogy az egyes ajánlatok elfogadthassanak minden ajánkozó köteles ajánlatához, az ajánlási mennyiséghez arányzott öt száztolti bánatpénzt, vagy készpénzben, vagy sta-tuspapirokban csatolni, a mely az ajánlott az elfogadhatóságáról hozandó határozatig, letéve leendő, annak el nem fogadtatása esetében pedig tustént visszaadni fog.
 - 6-or. A szállításhoz a folyó év június hava végeig meg történí, és pedig a rakasdiak rakhelyre 4000 darabbal az oraviczai 4000
 - 7-er. A többi a szállítandó gerendáknak átvétele, kostálása és a fizetésnek mikint eszköz-lésére iránti többi feltételek, vagy az itteni bánya igazgatósági irodába, vagy a vas-pályai igazgatóságnál bővebben beláthatók. — Oravicza-Bányán jan. 26. 1848.
- A bányási k. Bánya igazgatóságtól.

(58) **C s ö d ü l e t.** (2, 3)

Sz. kir. Pécs városban az erdő-lovagló állomás, mely 200 ft pgő évi fizetéssel, 50 ft pgő iro-mányi költséggel, 6 ol tuzi favál, egy lótartással és szállással ellátva vagyon, rendes választás útján betöltendő lévén, s csöduleti határidőül f. évi martius 31-ke tuzetik ki. Azok tehát, kik ezen állomást elnyerni kívánják, ebbeli folyamodványaik a fenkított határidőig benyujtandók lesznek. Pécselt 1848. évi januar 21-én tartott tanácsulésból. Szab. kir. Pécs városa tanácsa által.

Landerer és Heckenast

könyvnyomdájában, Pesten hatvani-utcában, különféle takarópapírosok (maculatur) rizma-számra kaphatók.

Wigand F. Károlynál Pozsonyban kapható:

TÜRMEZŐ

oklevelekkel kísért jogtörténeti ismertetése. Előadja ifj. Palugyay Imre. Nagy 8-rét. Pest. 1848. füzve 30 kr. pengőben.

A ZSIDÓK EMANCIPATIÓJA

Magyarhonban nem czélszerű.

Irta Fülepp György. 8-rét. 1848. 50 kr. pgőben.

(59) (1) **Valódi köllni víz** (1)

a legidősb vegynök és udvari szállítótól, Johann Maria Farinától Köllnben, Jülich-Platz 4-ik sz. a.

Az általam készített valódi köllni viznek egyik raktára Pozsonyban, Fröhlich Zsigmond urnál, a főplacczon 3-ik szám alatt talátnak. Egy, 6 uevet magában foglaló ládikának ára 6 ft — egy magános próbavége 1 ft. Kölln 1848-ki januarban. Johann Maria Farina Jülichplatz 4-ik sz. a.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast.

(55) **H i r d e t é s.** (3, 3)

101. Az észeki k. só- és harminczad-kerületi felügyelőség részéről közhírré tétetik: hogy az Eszék és Belle közötti, 2395 öl hosszú és 3 1/2 öl széles út-töltésnek tökéletes elkészítése tekintetéből, 507 kőb öl terméskőnek kiállítása és a Mohács mellett levő szabari kőbányából a Dráva partjáig az észeki kamarai vámbid közelébe, saját munkákkal és hajókon leendő átszállítása, — melynek bére körülbelül 11800 ftokkal, — továbbá e terméskőnek a kirakodási parton 1—1 1/2 ujnyi kavicscsa tö-rése, és ugyane kavicsnak a nevezett partról az úttöltésnek kijegyzett lerakodási helyeire, a vállal-kozónak saját szekerein, saját, munkásaival s mindennemű eszközeivel leendő szállítása végett, — melly mintegy 2500 pftal fog kikiáltatni, — f. 1848-ki febr. 18-án az észeki sószállítási és vámbid-hivatali irodában, a nm. m. k. udv. kamara helybehagyásának fentartása mellett, árlejtés fog tartatni. A vállalkozók, kik e vállalatnak egyik vagy másik részét, vagy mind a két részt együtt az ár-lejtés alkalmával megnyerni ohtják, s kik az árlejtési bizottság előtt a felvállalandó résznek kettős árával felérő vagyonbiztosítékot, avagy készpénzben, vagy a szabályszerűleg elfogadható, s a pénz-piaczi árkelet szerint számítandó statuspapírosokban a vállalatnak egyszerű értékét, az árlejtés al-kalmával felmutatni, s 5 pcentnyi bánatpénzt letenni képesek, a fentebb kitett napon reggeli 9 órakor tartandó árlejtésre ennell meghívtnak. Az árlejtési és szerződési feltételek a nm. m. k. udvari kamara kiadói hivatalában, valamint az észeki kerületi felügyelőség és k. sóhivatali irodában, a szokott hivatali órákban megtekinthetők.

Moser Luiza virággýára

a „florához“ uri-utcába a Szupp- ezeltől Troll-féle 446. sz. a. házban a közelgő farsangra párisi és bécsi minták után készült legújabb finom virággýazereit és virággýocsánalt bőválasztékban ajánlja a leg-illendőbb árért. 9. (79) (3, 3)

Jósika Miklós minden munkái.

Heckenast Gusztav pesti kiadó könyvvarusnál megjelentek és

Wigand K. pozsonyi könyvvarusnál kaphatók:

Jósika Miklós eredeti regényei és novellai.

- 1. Abafi. 2 kötet. 2 ft.
- 2. Zólyomi. 1 kötet. 1 ft.
- 3. Könyelműek. 2 kötet. 2 ft.
- 4. Az utolsó Bátor. 3 kötet. 3 ft.
- 5. A Csehek magyar országban. 4 kötet. 4 ft.
- 6. Élet és Tündérhon. 3 kötet. 3 ft.
- 7. Zrínyi és kolto. 4 kötet. 4 ft.
- 8. Viszhangok. 2 kötet. 2 ft.
- 9. Az élet útjai. 1 kötet. 1 ft.
- 10. A szív rejtelmei. 2 kötet. 2 ft.
- 11. Akarat és hajlam. 2 kötet. 2 ft.
- 12. Regényes képletek. 3 kötet. 3 ft.
- 13. Jósika István. 5 kötet. 5 ft.
- 14. Egy kétemeletes ház Pesten. 1 kötet. 1 ft.

Külföldi regények.

- 1. Egy házasság a nagy világban. 2 kötet. 2 ft.
- 2. Toussaint. 8 kötet. 8 ft.

Épen most jelent meg **Heckenast Gusztáv** pesti könyvvarus és kiadónál és minden hiteles könyvvarusnál kapható:

BÜNTETŐ JOGTAN

a codificatio és tudomány legújabb elvei szerint, különösen bíránk s ügyvédek számára.

Irta **Szokolay István.** Első rész. Általános büntető jogtan. Teljes két részben. Nagy 8-rét. Füze 3 forint pengő pénzben.

Megjelent Müller testvéréknél Pesten, és kapható:

Wigand K. F. könyvkereskedőnél Pozsonyban:

KITONICS

a hármas törvénykönyvből merített s megfejtett Száz ellenvetései s kételyei. Az 1634-ki kiadás után magyarra áttette **Kassay Adolf.** Pest 1848. Boritékba füze 48 kr. p. Ezen munka igen ajánlható azoknak, kik a jog pályára készülnek. (51) (2, 3)

Épen most jelent meg **Heckenast Gusztáv** pesti könyvvaros- és kiadónál váczutczában 15. sz. a. és minden hiteles könyvvarosnál kapható:

NEMZETI IPARUNK.

Irta **Erdélyi János.** Bővitve s jegyzetekkel kíserve kiadta **Fényes Elek.** Második olcsóbb füzetenkénti kiadás. N. 8rét. 4 füzet füze 1 ft 20 kr. pp.

Épen most jelent meg **Heckenast Gusztáv** pesti könyvvarus és kiadónál és minden hiteles könyvvarusnál kapható:

Hugo Károly. **Brutus és Lucretia.** Dráma négy fölvonásban. Nagy 8rét Pesten 1847. füze 1 ft 40 kr. pp.

Egy magyar király. Történeti dráma négy fölvonásban. Nagy 8-ért Pesten 1847. füze 1 ft 40 kr. pp.